

Van: [Tjisse Stelpstra](#)
Aan:
Onderwerp: Rapporteurschap CoR
Datum: maandag 24 augustus 2020 19:43:20
Bijlagen: [cor-2020-01265-00-00-pa-tra-nl.pdf](#)

Geachte statenleden,

Graag informeer ik u nogmaals over de vorderingen binnen mijn rapporteurschap voor het Comité van de Regio's (CoR) voor het Actieplan Circulaire Economie van de Europese Commissie. Tijdens mijn regionale en Europese consultatieronde heb ik veel bijgeleerd over dit onderwerp en veel kansen gezien – ook voor Noord-Nederland - om door te groeien naar een circulaire samenleving. Ik hoop dat het Actieplan daarbij gaat ondersteunen.

Bijgesloten vindt u de opinie die ik heb aangeleverd aan de commissie ENVE. De opinie bevat natuurlijk een blik op de situatie rondom de Coronacrisis, waarbij onze kwetsbaarheid en afhankelijkheid van grondstoffen pijnlijk duidelijk werd. In de aanbevelingen vraag ik Europa om zorg te dragen voor een rechtvaardige verdeling van grondstoffen die steeds schaarser worden en benadrukt ik dat de regio's de sleutelpartijen zijn om de ambities van Europa waar te maken. Woensdag 9 september zal de commissie het stuk behandelen waarbij de leden ook hun amendementen zullen toelichten. In de zitting van 12-14 oktober volgt de plenaire behandeling in het Comité van de regio's.

Mocht u meer willen weten, bezoek dan eens de website van het CoR (<https://cor.europa.eu/nl/news/Pages/we-stand-ready-to-switch-to-a-circular-economy.aspx>)

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Tjisse Stelpstra

**Europees Comité
van de Regio's**

ENVE-VII/006

4e commissievergadering - 9 september 2020

ONTWERPADVIES

Commissie Milieu, Klimaatverandering en Energie (ENVE)

Nieuw actieplan voor een circulaire economie

Rapporteur: **Tjisse STELPSTRA (NL/ECR)**
Lid van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe

Dit document zal worden behandeld tijdens de vergadering van de **commissie Milieu, Klimaatverandering en Energie (ENVE)** die op **9 september 2020 van 11 tot 17.30 uur** wordt gehouden. Wijzigingsvoorstellen moeten **uiterlijk op 27 augustus 2020 om 15 uur (Belgische tijd)** via het onlinesysteem voor wijzigingsvoorstellen (zie ledenportaal: <https://memportal.cor.europa.eu/>) zijn ingediend, zodat ze tijdig kunnen worden vertaald. Een gebruikershandleiding is te vinden op <https://memportal.cor.europa.eu/>.

Referentiedocument

Mededeling van de Europese Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over een nieuw actieplan voor een circulaire economie – Voor een schoner en concurrerender Europa

COM(2020) 98 final

Ontwerpadvies van de commissie Milieu, Klimaatverandering en Energie (ENVE) – Nieuw actieplan voor een circulaire economie

I. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

A. Algemene opmerkingen

Over onze verantwoordelijkheid

1. is bezorgd over het tempo waarin de aarde momenteel wordt geëxploiteerd. Het onderstreept dat deze ramp, waar iedereen verantwoordelijk voor is, wordt veroorzaakt door menselijk gedrag, en onderschrijft de stelling in het nieuwe actieplan dat de transitie naar een *koolstofneutrale* circulaire economie vereist dat alle belanghebbenden op alle niveaus van de overheid en de samenleving met elkaar samenwerken.
2. Het Comité wijst hierbij op de dringende noodzaak om de transitie naar een regeneratief groeimodel te versnellen en daarbij het hulpbronnenverbruik binnen de grenzen te houden van wat de aarde aankan en onze voetafdruk te verkleinen.
3. Het is ingenomen met het nieuwe actieplan voor een circulaire economie (hierna: het “nieuwe actieplan”) als strategische uitwerking van de Europese Green Deal en als constructief vervolg op het actieplan van 2015.
4. Het betreurt het echter dat in het nieuwe actieplan slechts een kort hoofdstuk gewijd is aan de rol van de lokale en regionale overheden, die evenwel een belangrijke rol spelen in de transitie naar de circulaire economie, als cruciale partijen die de broodnodige innovatie initiëren en opschalen.
5. Het Comité is onder de indruk van de vele gedegen bijdragen van belanghebbenden en verzoekt de Commissie bestaande platforms – zoals de partnerschappen voor de stedelijke agenda, het Europees stakeholdersplatform voor de circulaire economie en lokale overheidsnetwerken – te gebruiken om het intercollegiaal leren en de capaciteitsopbouw te versterken.
6. Het is ingenomen met het initiatief voor circulaire steden en regio's, dat belanghebbenden zal bijstaan bij de uitvoering van lokale oplossingen inzake de circulaire economie.

Over de COVID-19-pandemie

7. Het Cvdr wijst erop dat het nieuwe actieplan is gelanceerd tijdens de COVID-19-pandemie, die ons heeft laten zien hoe afhankelijk wij zijn van hulpbronnen, en beschouwt deze crisis in meerdere opzichten als een alarmsignaal.
8. Het verzoekt de Commissie en de lidstaten om minder afhankelijk te worden van derden en de leveringszekerheid te vergroten door een doortastender beheer van – met name schaarse en

kritieke – hulpbronnen, en beveelt aan om werk te maken van een EU-platform voor hulpbronnenbeleid.

9. Het Comité is ingenomen met de nadruk die de Commissie legt op de ontwikkeling van de markt voor secundaire grondstoffen, met name door te investeren in recycling.
10. Voorts is het onder de indruk van de positieve neveneffecten van de lockdown (zoals schonere lucht, minder waterverontreiniging, minder schadelijke uitstoot) en meent dat het mogelijk is om deze positieve spiraal vast te houden dankzij de veerkracht, creativiteit en innovativiteit die bedrijven en marktdeelnemers hebben getoond.
11. Het verzoekt de Commissie en de lidstaten om de investeringen van het EU-herstelplan te richten op het waarborgen van economische, sociale en ecologische vooruitgang op de lange termijn en om daarbij het hulpbronnengebruik te verminderen, gevaarlijke stoffen te vermijden en te verwijderen en de circulariteit van materialen en systemen te verbeteren.

Over klimaatambitie, de Green Deal en de SDG's

12. Het Comité meent dat de circulaire economie ogenschijnlijk onoverbrugbare tegenstellingen tussen duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) met elkaar kan verzoenen, met name tussen de instandhouding van natuurlijke hulpbronnen en het streven naar een groter welzijn, en is van mening dat de toepassing van de beginselen van de circulaire economie helpt om brede doelen te vertalen in actie en om tastbare maatschappelijke veranderingen te realiseren.
13. Het Comité benadrukt dat de transitie naar de circulaire economie een sterke steun in de rug zal zijn voor de EU-inspanningen om de klimaatverandering te verminderen, en verzoekt de Commissie om alle Green Deal-plannen verder aan elkaar te koppelen om het broodnodige overkoepelende perspectief te bieden en kruisbestuivingen te bevorderen door middel van onderzoek en indicatoren en binnen het beleidsvormingsproces, bijvoorbeeld in de klimaatwet.

Over streefcijfers en monitoring

14. Het CvdR benadrukt dat het, om de grenzen van de planeet in acht te nemen, absoluut noodzakelijk is om groei los te koppelen van hulpbronnengebruik en betreurt dat het nieuwe actieplan geen streefcijfer voor de totale vermindering van het hulpbronnengebruik omvat. Eerdere EU-maatregelen zijn ontoereikend gebleken om het totale Europese verbruik van natuurlijke hulpbronnen en grondstoffen te verminderen.
15. Het CvdR is van mening dat vermindering van de CO₂-uitstoot deel moet uitmaken van de streefcijfers, aangezien deze factor inzicht biedt in de investeringen en de geraamde resultaten en zodoende van pas komt bij het prioriteren van acties.
16. Het wijst erop dat concrete maatregelen leiden tot concrete resultaten en verzoekt de Commissie om elke kernactie te koppelen aan een streefdoel en een ambitieus tijdpad.

17. Het wijst er ook op dat er realistische, ambitieuze en geleidelijke streefcijfers moeten worden vastgesteld om innovatie te bevorderen; daartoe is een systeem nodig waarin elke vijf jaar de best beschikbare oplossing of praktijk van dat moment als maatstaf wordt genomen voor de volgende vijf jaar.
18. Het CvdR benadrukt dat er lokale en regionale indicatoren moeten worden ontwikkeld en toegepast om de lokale en regionale overheden te helpen bij de uitvoering van strategieën voor de circulaire economie.

Over het economisch stelsel

19. Het CvdR concludeert dat het eerlijk is om de kosten voor verontreiniging, afval en uitstoot mee te rekenen in de prijs van niet-circulaire producten, zodat duurzame productie vergelijkbaar en concurrerend wordt met niet-circulaire productiemethoden.
20. Het vindt het nuttig om de belasting op activiteiten die bevorderlijk zijn voor circulariteit te verlagen en op activiteiten die circulariteit belemmeren, te verhogen, en juicht het toe dat wordt erkend dat de belasting over de toegevoegde waarde (btw) in dit verband een doeltreffend instrument is.
21. Het verzoekt de Commissie om de lidstaten meer flexibiliteit te bieden bij de toepassing van btw-tarieven teneinde een echte transformatie van de productie- en consumptiepatronen te bewerkstelligen (die verder gaat dan herstelactiviteiten).

B. Lokale en regionale overheden

Over bevoegdheden

22. Het Comité benadrukt dat lokale en regionale overheden veel bevoegdheden hebben met betrekking tot hulpbronnenbeheer en de circulaire economie en zodoende vele mogelijkheden hebben om de overgang naar de circulaire economie aan te jagen.
23. Het wijst er bovendien op dat water (een van de belangrijkste hulpbronnen) de grootste afvalstroom van huishoudens en de industrie is en moet worden hergebruikt. Afvalwater bevat bovendien vele waardevolle nutriënten die kunnen worden teruggewonnen. Het CvdR merkt op dat naast onderzoek, innovatie en financiering ook duidelijke streefcijfers voor de terugwinning van nutriënten nodig zijn.
24. Het wijst erop dat de kennis en belangen van lokale en regionale overheden in aanmerking moeten worden genomen bij de vaststelling van afvaldoelstellingen, met name wanneer de afvalinzameling gespecialiseerder wordt.
25. Het Comité verzoekt de Commissie om een innovatieve strategie inzake gespecialiseerde afvalinzameling en -scheiding in verschillende componenten te ontwikkelen; regio's en steden moeten daarbij samenwerking verkiezen boven een van bovenaf uitgevoerde harmonisatie van afzonderlijke afvalinzamelingssystemen.

26. Publiek-private partnerschappen kunnen nuttig zijn bij de opschaling van de circulaire economie door grote marktdeelnemers te betrekken en lokale en regionale overheden kunnen de juiste toegang tot dergelijke partnerschappen bieden. Het Comité verzoekt de Commissie om dergelijke samenwerkingen in haar programma's te stimuleren.
27. Lokale en regionale regelgeving kan helpen om de overgang naar de circulaire economie te versnellen, bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening en de bouwsector.
28. Het CvdR verzoekt de Commissie om een programma op te starten dat inzicht biedt in de regionale, nationale en Europese materiaalstromen en dat wordt ondersteund door een transparant digitaal systeem.
29. Het CvdR onderstreept dat informatie over de regionale innovatieactiviteiten, de bestaande capaciteiten (infrastructuur, expertise) en het potentieel van de circulaire economie van cruciaal belang is en betreurt dat deze gegevens vaak versnipperd en gefragmenteerd zijn, waardoor ze beperkt bruikbaar zijn voor de regio's. Het spoort de Commissie daarom aan zich terdege in te spannen voor de verzameling van bewijsmateriaal, rekening houdend met het lokale en regionale perspectief op de EU-strategie voor de industrie.

Over het gunnen van overheidsopdrachten

30. Het Comité benadrukt dat overheidsopdrachten een krachtig instrument zijn waarmee lokale en regionale overheden normen kunnen vaststellen en de markt naar duurzamere producten en diensten kunnen leiden.
31. Het roept op tot criteria en streefcijfers voor groene overheidsopdrachten en beveelt aan een reeks positieve innovatiedoelen vast te stellen. Het verzoekt de Commissie om de lat hoger te leggen teneinde te komen tot echt circulaire groene overheidsopdrachten.

C. Hulpbronnen en afval

Over afval en het beginsel dat er geen afval bestaat

32. Het Comité wijst erop dat veel cruciale hulpbronnen in Europa worden aangemerkt als "afval" en dat er een andere manier van denken nodig is om een echte circulaire economie tot stand te brengen, met als uitgangspunt dat niets afval is.
33. Het CvdR beschouwt het als een belangrijk beginsel dat in de circulaire economie alle materialen zo worden ontwikkeld dat zij hetzij nutriënten voor de biosfeer hetzij nieuwe materialen voor de volgende gebruikscyclus worden.
34. Het onderstreept het voorstel van de Commissie om de EU-wetgeving inzake afval en de flankerende fondsen te moderniseren.
35. Het Comité verzoekt de Commissie om een streefcijfer inzake de absolute afvalproductie per hoofd van de bevolking en afvalpreventiedoelen voor bedrijven en sectoren voor te stellen.

36. Het benadrukt dat grensoverschrijdende overeenkomsten in de overgangsfase “van afval naar materiaal” cruciaal kunnen zijn om voor het milieu schadelijke kortetermijnoplossingen te vermijden.
37. Het is van mening dat regio's en steden die achterlopen moeten afstappen van het gebruik van stortplaatsen en tijdens de overgangsfase op Europees niveau gebruik moeten maken van elkaars afvalverwerkingsinstallaties (bijvoorbeeld door bestaande verbrandingsinstallaties te gebruiken in plaats van nieuwe te bouwen), en benadrukt dat deze transitie financiering en coördinatie vereist.
38. Het benadrukt dat het essentieel is om het gebruik van gerecycleerde materialen verplicht te stellen teneinde het beginsel dat er geen afval bestaat in de praktijk te brengen en het gebruik van nieuwe hulpbronnen te vermijden. Het dringt er bij de Commissie op aan criteria vast te stellen volgens welke een aanzienlijk deel van de nieuwe producten gemaakt moet zijn van gerecycleerd materiaal en beveelt aan deze criteria op te nemen in de aanpak voor de waardeketens van belangrijke producten.

Over het voorkómen van kosten, veilige materialen en de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid

39. Het CvdR betreurt het dat lokale en regionale overheden vaak de negatieve effecten moeten opvangen van producten die het eind van hun levenscyclus hebben bereikt terwijl de producent niet verantwoordelijk is gesteld om de producten terug te nemen. (Een deel van) deze producten veroorzaken immers vaak bodem- of luchtverontreiniging en lokale en regionale overheden moeten dan de verwijderingskosten voor hun rekening nemen.
40. Het is van het grootste belang om deze kosten te voorkomen of direct te verhalen op de producent. Het beleidskader voor duurzame productie in het nieuwe actieplan is dan ook een goede zaak.
41. Het Comité is ingenomen met het initiatief van de Commissie om over te gaan op inherent veilige chemicaliën, aangezien de preventie en controle van het gebruik van giftige materialen de makkelijkste manier is om te voorkomen dat deze chemicaliën weglekken en dat lokale en regionale overheden opdraaien voor hoge kosten in verband met de sanering of verplaatsing van (o.a. met polyfluoralkylverbindingen) verontreinigde grond.
42. Het benadrukt het belang van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid als cruciale strategie voor goede bedrijfsmodellen waarin producenten rekening houden met de gevolgen van een veilig en circulair ontwerp.
43. Het CvdR vraagt dat niet alle producenten hun eigen “retourlogistiek” opzetten, aangezien dat een enorme logistieke voetafdruk kan veroorzaken, en meent dat derhalve slimme materiaal- en componentspecificaties en slimme strategieën inzake retourlogistiek moeten worden gedefinieerd.

D. De circulaire economie tot een succes maken

Over bewustwording en actie

44. Het Comité benadrukt dat de circulaire economie een nieuw consumptiepatroon vereist en dat bewustmaking essentieel is. Lokale en regionale overheden staan dicht bij de mensen en spelen daarom een belangrijke rol bij de omslag naar een nieuw normaal. Het Comité verzoekt de Commissie derhalve lokale en regionale projecten te ondersteunen die tastbare resultaten opleveren.

Over vaardigheden en onderwijs

45. Het onderwijs, van peuterspeelzaal tot universiteit, speelt een belangrijke rol in de bewustwording, die uiteraard ook op de werkvloer moet plaatsvinden. De integratie van een circulaire levensstijl in het curriculum van alle onderwijstypen moet dan ook worden ondersteund met cohesiemiddelen.
46. Het Comité onderschrijft de boodschap in het nieuwe actieplan over de ondersteuning van vaardigheden en de werkgelegenheid, maar wijst op het risico dat de werkgelegenheid in de circulaire economie op korte termijn relatief ongeschoold zal zijn en op de middellange tot lange termijn zal worden verricht door robots. Anderzijds liggen er kansen voor hooggekwalificeerde banen en daarom moeten beide aspecten bij de actualisering van de vaardighedenagenda terdege in overweging worden genomen.
47. Het Comité beveelt aan om de regio's die snel overschakelen op relatief ongeschoolde banen (deels vanwege de lage arbeidskosten) als eerste te laten profiteren van de steun voor onderwijs en capaciteitsopbouw teneinde de overstap naar hoger geschoolde banen te versnellen. Op deze manier wordt technische en sociale innovatie bevorderd en worden lokale en regionale overheden ondersteund op weg naar een veelzijdige en veerkrachtige economie.
48. Lokale en regionale overheden worden aangespoord om nieuwe functieprofielen voor de overheid te creëren, zoals beheerders van slimme steden en van de circulaire economie, en om te erkennen dat een sectorale aanpak niet in overeenstemming is met de beginselen van de circulaire economie.

Over een circulaire samenleving

49. Het Comité dringt erop aan om doelstellingen inzake de circulaire economie verplicht te stellen voor het cohesiebeleid na 2020 en het bijbehorende fonds, als nodige stimulans om de transitie naar de circulaire economie te bevorderen, te beginnen op lokaal en regionaal niveau.
50. Het is het eens met en onderstreept de conclusie van het nieuwe actieplan dat de transitie naar de circulaire economie systemisch, diepgaand en transformatief zal zijn.

51. Het Comité benadrukt dat de transitie eerlijk moet zijn, omdat die niet alleen om de economie draait, maar in de eerste plaats om de samenleving, waar lokale en regionale vertegenwoordigers dicht bij staan. Het concludeert daarom dat regio's en steden het meest aangewezen bestuursniveau zijn bij de totstandkoming van een circulaire samenleving.

Brussel,

II. PROCEDURE

Titel	Nieuw actieplan voor de circulaire economie
Referentiedocument(en)	COM(2020) 98 final
Rechtsgrondslag	Initiatiefadvies
Procedurele grondslag	Artikel 41, onder b), punt i)
Raadpleging door de Raad/ het Europees Parlement/ Brief van de Commissie	
Besluit van het bureau/de voorzitter	19/03/2020
Bevoegde commissie	Commissie Milieu, Klimaatverandering en Energie (ENVE)
Rapporteur	Tjisse STELPSTRA (NL/ECR), lid van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe
Analyse	
Behandeling door de commissie	8 juni 2020
Goedkeuring door de commissie	Gepland voor 9 september
Stemuitslag in de commissie (meerderheid, algemene stemmen)	
Goedkeuring door de voltallige vergadering	Gepland voor 10-12 oktober 2020
Eerdere adviezen van het Comité	
Raadpleging van het netwerk voor subsidiariteitstoezicht	